NVAO • NEDERLAND

TOETS VOORWAARDEN

HBO-MASTER DUURZAAMHEIDSTRANSITIES (JOINT DEGREE)

Christelijke Hogeschool Windesheim & Saxion Hogeschool

ADVIESRAPPORT

31-5-2026

1 Toetsing voorwaarden

De Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) neemt een accreditatiebesluit op basis van een paneladvies. In het geval van een positief besluit onder voorwaarden stelt de NVAO een termijn vast waarbinnen de opleiding aan de voorwaarden moet voldoen. Deze termijn is maximaal twee jaar.

De instelling laat een panel beoordelen of de opleiding aan de voorwaarden voldoet. De instelling dient voor afloop van de termijn het adviesrapport van het panel in bij de NVAO. Uit het rapport moet blijken of de opleiding voldoet aan de kwaliteitseisen van de NVAO.

Op basis van het adviesrapport neemt de NVAO een accreditatiebesluit. De NVAO publiceert dit rapport op haar website.[1]

Meer informatie over de NVAO-werkwijze en de toetsing van voorwaarden is te vinden op www.nvao.net.

2 Panel

Samenstelling

- Dr. Elles Bulder (voorzitter), lector Leefomgeving in Transitie bij de Hanzehogeschool Groningen;
- Mr. drs. Henriëtte Graveland, strategisch adviseur Waterschap De Dommel;
- Dr. Frank de Feijter, Associate lector Klimaatrobuuste stad HAS green academy
- Anina Jonker (student-lid), student masteropleiding WO Climate Studies aan Wageningen University.

Ondersteuning

Nadja Cardijnaals, secretaris

3 Opleiding

3.1 Algemene gegevens

Instelling	: Christelijke Hogeschool Windesheim i.s.m. Saxion Hogeschool
Opleiding	: Duurzaamheidstransities
Variant(en)	: Voltijd
Graad	: Master of Science
Afstudeerrichtingen	: niet van toepassing
Locatie(s)	: Zwolle, Deventer
Studieomvang	: 60 EC

3.2 NVAO-besluit onder voorwaarden

Paneladvies	15 december 2025
Besluit	30 januari 2026
Termijn	30 januari 2027

[1] https://www.nvao.net/nl/besluiten

4 Beoordeling

4.1 Voorwaarde 1

Geef expliciet aan welke rol optimalisatie, transformatie en transitie hebben in de opleiding en hoe deze zich tot elkaar verhouden.

Oordeel
Voldoet.

Bevindingen en overwegingen

De opleiding heeft de begrippen optimalisatie, transformatie en transitie niet alleen gedefinieerd, maar ook didactisch, inhoudelijk en procesmatig verankerd. De manier waarop deze drie begrippen worden onderscheiden én met elkaar in verband worden gebracht, is doordacht, consistent en gedragen door zowel interne als externe stakeholders. Dit heeft geleid tot concrete aanpassingen in de randvoorwaarden van opdrachten en procesbeschrijvingen voor studenten.

Duidelijkheid en samenhang tussen begrippen

Het panel is van mening dat de opleiding een helder onderscheid hanteert tussen drie typen verandering en de onderlinge relatie van deze drie:

Optimalisatie (eersteordeverandering)
- Gericht op verbetering binnen bestaande structuren.
- Verhoogt efficiëntie en effectiviteit, maar kan ook lock-ins versterken.
- Wordt in de opleiding kritisch benaderd: studenten leren beoordelen of optimalisatie systeembevestigend of systeembelemmerend werkt binnen een transitiecontext.

Transformatie (tweedeordeverandering)
- Betreft ingrijpende veranderingen binnen een domein of subsysteem, zonder dat het bredere systeem fundamenteel verandert.
- Wordt gepositioneerd als een versnellende en richtinggevende kracht binnen transities, maar met beperkte schaal en reikwijdte.

Transitie
- Gedefinieerd als langdurige, niet-lineaire, systeemgerichte processen van structurele verandering.
- Niet opgevat als een ‘oplosbaar probleem’, maar als een dynamisch proces waarin actoren, instituties, praktijken en waarden zich in samenhang ontwikkelen.
- De opleiding gebruikt hierbij expliciet theoretische kaders zoals het multi-level perspective en transition management.

De opleiding beschrijft de onderlinge relatie tussen de drie niveaus overtuigend:
- Optimalisatie kan transities vertragen of ondersteunen, afhankelijk van de systeemimpact.
- Transformaties kunnen transities richting geven en versnellen, maar zijn niet gelijk aan transities.
- Transities vormen het overkoepelende kader waarbinnen optimalisatie en transformatie worden beoordeeld.

Dit levert een coherent begrippenkader op dat studenten helpt om veranderprocessen op meerdere niveaus te analyseren.

Proces van ontwikkeling, borging en doorwerking in het curriculum
Het panel waardeert dat de opleiding dit begrippenkader via een breed gedragen proces heeft ontwikkeld. Zowel mkb als grotere organisaties zijn betrokken, waarbij expliciet is gekeken naar verschillen in verandervermogen en veranderopgaven. Dit heeft geleid tot realistische en toepasbare definities die aansluiten bij de diversiteit van het werkveld. De onderzoeksraad van de opleiding heeft bijgedragen aan de theoretische scherpte en consistentie. Hierdoor sluit het begrippenkader goed aan bij

actuele kennis over transities en systeemverandering. Ontwikkelaars en management hebben de begrippen uitgebreid besproken en vertaald naar onderwijspraktijk, toetsing en opdrachtcriteria. Dit heeft geleid tot een eenduidige visie die door de hele opleiding wordt gedragen.

Het panel ziet dat de begrippen niet alleen zijn gedefinieerd, maar ook operationeel zijn gemaakt:

1. Aangepaste criteria voor praktijkopdrachten, waarbij opdrachten aantoonbaar moeten passen binnen de definitie van een transitie/ transformatie/ optimalisatie, zoals de opleiding die hanteert. Hierbij worden studenten begeleid in het diagnosticeren van het type verandering (optimalisatie, transformatie, transitie) voordat zij een opdracht formuleren.
2. Verbeterde opdrachtformulering voor studenten. De procesbeschrijving helpt studenten om te komen tot een opdracht die aansluit bij transitiegericht werken, zoals gedefinieerd door de opleiding. Dit voorkomt dat studenten blijven hangen in optimalisatievraagstukken die onvoldoende systeemimpact hebben.
3. Didactische verankering. De begrippen worden gebruikt in lessen, casuïstiek, toetsing en reflectieopdrachten. Studenten leren niet alleen wat de begrippen betekenen, maar ook hoe ze deze toepassen in complexe praktijkcontexten. Dit draagt bij aan heldere verwachtingen.

Conclusie
Het panel concludeert dat de opleiding de vraag naar verduidelijking serieus en grondig heeft opgepakt. De uiteindelijke uitwerking duidelijk, consistent en theoretisch goed onderbouwd is, waarbij de betrokkenheid van het werkveld een zichtbare meerwaarde heeft gehad. En ook de doorwerking in opdrachten en procesbeschrijvingen laat zien dat de begrippen niet alleen conceptueel, maar ook praktisch zijn ingebed.

4.2 Voorwaarde 2

Breid de autonomie van de student uit in de vormgeving van praktijkopdrachten die centraal staan in het programma.

Oordeel
Voldoet.

Bevindingen en overwegingen
De opleiding heeft de voorwaarde met betrekking tot de autonomie van studenten in de vormgeving van praktijkopdrachten adequaat opgepakt. In de interne analyse benadrukt de opleiding terecht dat het onderliggende vraagstuk niet zozeer een gebrek aan autonomie betrof, maar dat voor externe beoordelaars onvoldoende zichtbaar was waar en hoe studenten daadwerkelijk eigenaarschap uitoefenen binnen het programma. De opleiding heeft dit inzicht omgezet in concrete verbetermaatregelen.

Allereerst heeft de opleiding het proces rondom de praktijkopdracht herzien en expliciet beschreven op welke momenten en op welke wijze studenten regie kunnen nemen. Studenten hebben nu de mogelijkheid om zelfstandig een opdracht aan te dragen vanuit hun eigen werkcontext of netwerk. De procesbeschrijving voor praktijkopdrachten biedt een helder overzicht van de stappen die studenten doorlopen om tot een passende opdracht te komen, inclusief de momenten waarop eigen inbreng en besluitvorming worden verwacht. De nieuw ontwikkelde handleiding geeft studenten nadrukkelijk de ruimte bij het werven en formuleren van een eigen opdracht en maakt inzichtelijk aan welke criteria een opdracht moet voldoen om op masterniveau beoordeeld te kunnen worden.

Daarnaast zijn de opdrachtformulering en de beoordelingscriteria aangescherpt. De uitwerking van de criteria biedt studenten meer structuur en duidelijkheid over de randvoorwaarden, terwijl tegelijkertijd ruimte ontstaat voor proactieve studenten om hun eigen organisatie of context in te brengen. Het aspect van persoonlijk leiderschap is explicieter opgenomen en sluit beter aan op de autonome leerroute die op masterniveau wordt verwacht.

Hoewel lectoraten nog steeds vraagstukken aanleveren, is dit nadrukkelijk geen verplichting. Tijdens intakegesprekken worden beide routes, een lectoraatsopdracht of een zelf geworven opdracht, expliciet

toegelicht, waardoor het verwachtingsmanagement richting studenten is verbeterd. De opleiding benadrukt dat de interventies binnen de opdracht niet vooraf worden vastgelegd, maar door de student zelf worden ontworpen binnen het kader van participatief actieonderzoek. Dit vergroot de handelingsruimte van studenten en sluit aan bij het niveau van zelfstandigheid dat hoort bij een hbo-master.

Het panel concludeert dat de opleiding hiermee overtuigend aantoont dat studenten voldoende autonomie hebben in de vormgeving van hun praktijkopdracht en dat deze autonomie nu expliciet en transparant is geborgd in de onderwijs- en toetspraktijk.

4.3 Oordeel

Het panel oordeelt dat de opleiding aan de voorwaarden heeft voldaan. De opleiding heeft de eerder geconstateerde tekortkomingen op afdoende wijze weggenomen. Daarmee is het eindoordeel van het panel positief.

Dit rapport is tot stand gekomen met het oog op de toetsing van de voorwaarden gesteld aan de nieuwe opleiding Duurzaamheidstransities (joint degree) van de Christelijke Hogeschool Windesheim & Saxion Hogeschool

NVAO

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
Accreditation Organisation of the Netherlands and Flanders

Parkstraat 83 · 2514 JG Den Haag
P.O. Box 85498 · 2508 CD The Hague
The Netherlands

T +31 (0)70 312 23 00
E info@nvao.net
www.nvao.net